

Tehdy to ještě byl rokenrol

V Leica Gallery Prague lze nyní nahlédnout **do tváře světové pop-music** v té éře, kdy se nacházela na historickém rozhraní, kdy ztrácela svoji nevinnost – tedy pokud nějakou kdy měla. Myslíme tím dobu, kdy se rokenrolová rebelie stávala výtečným obchodním artiklem, přitom však vznikala hudba, která ony časy přežila.

JOSEF CHUCHMA

Ten nevelký, ale námětově atraktivní a tematicky výmluvný vzhled vystavený ve Školské ulici č. 28 představuje zlomek, zlomeček díla Američana Jima Marshalla (1936–2010). Chicagský rodák byl vnímán jako vysloveně rokenrolový a rockový fotograf, jako symbol a synonymum téhle profese. Však jej také časopis Rolling Stone v nekrologu označil právě přívlastkem „rockový“ a připomněl mimo jiné, že Marshall po sobě nezanechal žádné potomky („Mými dětmi jsou mé fotografie,“ citoval magazín fotografa).

Mimochodem, nést příjmení Marshall bylo v tom světě, v němž se desítky let pohyboval tehle fotograf vybavený kamerami značky Leica, velmi případné: příjmení Marshall nesla i nejedna bedna na rockovém pódiu, neboť Angličan James Charles „Jim“ Marshall (1923–2012) vyráběl ve své firmě pověstné zesilovače a reprobedny.

Byla to divočina, člověče

Kolekce v Leica Gallery Prague je námětově omezena na několik málo skupin a jmen: jednou dominantou jsou Beatles, druhou Rolling Stones; pak je tu jeden Jim Morrison, jeden Ray Charles, jeden Johnny Cash, jeden John Coltrane, jeden (skvělý! – viz foto) Peter Frampton, dvakrát je tu zachycen Carlos Santana, přičemž jeden z jeho záběrů pochází z roku 1988; vše ostatní jsou šedesátá léta a počátek let sedmdesátých. A vyjma několika záběrů z koncertů Rolling Stones to všechno jsou černobílé fotky. A bez výjimky běží o reportážní portréty nebo re-

Peter Frampton. Day on the Green, Oakland, 1971.

FOTO JIM MARSHALL/LEICA GALLERY

portážní momentky vesměs z událostí, které vstoupily do dějin pop music: o vůbec poslední oficiální koncert Beatles, který se uskutečnil 29. srpna 1966 v Candlestick Parku v americkém San Francisku, při němž Marshall získal privilegium jako jediný dokumentovat akci i v jejím zákulisí; stejně tak se mohl pohybovat v létě 1972 při legendárním severoamerickém turné Rolling Stones, po němž Mick Jagger prohlásil: „Byla to divočina, člověče. Holky, chlast, spousta rokenrolu, nic nechybělo.“

To snímky naznačují, byt vlastně cudně – vidíme jen ten „chlast“, ostatní drogy nikoliv a holky jen tušíme v pozadí, motají se všude kolem, ale momentky jsou to očividně nevinnější, než jak to celé ve skutečnosti probíhalo.

Jinak ovšem jde o záběry adekvátní své době: na ostrosti tolik nesešlo, technická perfekce ustupovala před vystižením atmosféry, a to nejspíš nově pořízené zvětšeniny ještě mnohé z původního materiálu, zdá se mi, postprodukčně přinejmenším expozičně vylepšily. Všechno kolem pop music a vůbec kultury a umění tenkrát

bylo mnohem méně organizačně a „piárově zmáknuté“, než je dnes; všechno to bylo animálnější, amatérštější, spontánnější, (sebe)destruktivnější, naivnější, ale bezudnější, riskantnější.

Byla to masová kultura ve své vrcholné fázi, co se týče schopnosti lidí spojit, oslovit napříč třídami, společnostmi, režimy, systémy. Byla to zkrátka zakladatelská éra, která vymyslela skoro

vše, co pop (nejen ten hudební) užívá i dnes. To je z těch fotek cítit, nelze to z nich odebrat. Byla v tom historická naděje, přestože nejednou ta jízda na toboganu, který byl ještě v padesátých letech minulého století těžko představitelný, skončila osobní tragédií, totiž smrtí. Ale byla to jinak, snad méně osudově chápaná smrt než u Kurta Cobaina v roce 1994 nebo Amy Winehouseové v roce

2011. U nich se větší podíl přikládá mediálnímu a ekonomickému kontextu – a tlaku.

Pražská zastávka Marshallovy kolekce se celým názvem jmenuje *The Haight: Love, Rock & Revolution*, avšak zmíněná safranská lokalita Haight, která byla v šedesátých letech centrem hippie hnutí a v níž Jim Marshall prý exponoval na sto tisíc filmových políček, se na fotografii ve výstavní síni fakticky nevyskytuje. Ostatně nebylo by kam ukázky z „hipizáckého“ souboru umístit, nevelká síň je zaplněna i jen „tím“ rockem. Chtělo by to ukázat Marshalla nějak pořádněji, velkoryseji. To by na to ovšem tady někdo musel mít peníze. Stačí pohled na oficiální stránky autora (www.jimmarshall-photographyllc.com) a je jasné, že jeho dílo je poměrně tvrdě zpeněžováno. Už žádný nevinný rokenrol...

Jim Marshall - The Haight: Love, Rock & Revolution

Leica Gallery Prague, Školská 28, Praha 1. Výstava trvá do 28. března 2016.

Keith Richards. The Forum, L. A., 1972.

FOTO JIM MARSHALL/LEICA GALLERY

Malíře inspiroval Závod míru i nohy od židle

Finalisté devátého ročníku **Ceny kritiky za mladou malbu** se představují veřejnosti. Vítězná série Martina Lukáče i práce dalších šesti finalistů soutěže jsou k vidění v pražské Galerii kritiků do 14. února.

JUDITA MATYÁŠOVÁ

Soutěž pro začínající malíře vznikla v roce 2007 a je určena umělcům do 30 let. Organizátoři chtěli podpořit studenty či čerstvé absolventy na startu jejich kariéry. „Do letošního ročníku se přihlásilo šedesát autorů z Česka i ze Slovenska. Naše soutěž sice nenabízí finanční ceny, ale vítězové se představují v Galerii kritiků v centru Prahy. Laureát tam bude mít samostatnou výstavu koncem roku a pojedná na stáží do některého ze zahraničních Českých center. Pro začínajícího autora je to dobrá příležitost. Někteří finalisté za sebou už mají několik prezentací v menších galeriích, tohle je ale takové první oficiální uvedení do umělecké komunity v renomované gale-

rii,“ vysvětluje Vlasta Čiháková Noshiro, předsedkyně Sdružení výtvarných kritiků a teoretiků / České sekce AICA, která soutěž pořádá.

Zadání umělecké soutěže je velmi volné – malba a její přesahy. Odborná porota vybízí malíře, aby zaslali své práce, které kombinují malbu a jiná média, například video nebo objekty. Porotci hodnotí nejen jednotlivá díla, ale také celkový přístup autora k práci, přihlíží k tomu, zda se dlouhodobě věnuje tématům nebo ještě hledá svoji vlastní cestu k originálnímu projevu. Uchazeči se mohou účastnit soutěže nanejvýš třikrát, přednost ve výběru dostávají noví autoři před účastníky minulých ročníků, s nimiž byla již navázána a realizována výstavní spolupráce.

Většina uchazečů přihlášených letos do soutěže reagovala na výzvu pořadatelů, několik umělců navrhli pedagogové či galeristé. Odborná porota vybrala sedm finalistů, které navštívila v jejich ateliérech. V letošní komisi byli: Petr Malina (předseda), Petr Dub, Lenka Lindaurová, Radek Wohlmut a za pořadatele Vlasta Čiháková Noshiro a František Zachoval z Českých center. „Chtěli jsme vidět práce jednotlivých fi-

nalistů za poslední dva roky. Většina umělců, kteří letos vystavují, pracuje se sérií obrazů. Prozkoumávají jedno téma z různých pohledů, proto jsou na výstavě zastoupeni několika obrazy, solitérní práce má vlastně jen Tomáš Absolon, který se věnuje i produktovému designu. Zaujmu ho však i fragmenty předmětů, třeba nohy

od židle,“ vysvětluje Čiháková Noshiro.

Vítězem malířské soutěže se stal sedmadvacetiletý Slovák Martin Lukáč, absolvent AVU, který nyní studuje na VŠUP v ateliéru Jiřího Černického a Marka Meduny. V Galerii kritiků jsou vystaveny jeho čtyři velkoformátové obrazy. Autor ohledává zdán-

livě jednoduchý tvar figury několika způsoby, zkouší, jak bude vypadat v různých situacích a formách.

Druhé místo získal Tomáš Absolon, který studoval v ateliéru Michaela Rittsteina na AVU. Své práce vystavoval například v galerii Trafačka nebo v brněnské Fait Gallery. Odborná komise zhodno-

Krajina s rourami

MARCEL KABÁT
redaktor LN

ZVLÁŠTNÍ EFEKTY

Filmař a spisovatel Martin Ryšavý je vedoucí katedry scenáristiky a dramaturgie FAMU a držitel řady cen včetně Litery za romány *Cesty na Sibiř* a *Vrač*. Nyní vstoupil do kin jeho nový dokument, s názvem *Na vodě*, který ovšem nenašel regulérního distributora, takže těch kin, která jej uvádějí, není zase tak mnoho. Ale kdo chce, cestu si k němu najde. Slušelo by se dodat, že nebude litovat, ale to není tak jisté. Jde tu totiž o dílo opravdu specifické: tvůrci (vedle Martina Ryšavého ještě Pavel Kopecký a Jan Procházka) je prezentují jako spojení ironické vodní road movie a metafyzického cestopisu.

Několik osob v tomto filmu proplouvá v nafukovací lodi Podkrušnohořím – a to nejen přírodními koryty řek, ale především zregulovanými toky většinou různých betonových propustí, kanálů, ba rour. Docela vtipný nápad, vydat se na vodu právě sem, na území bývalých i současných chemiček, povrchových dolů a elektráren. Muži ve člunu cestou hovoří, jeden z nich má zřejmě Tourettův syndrom. Aby se mu lépe na tento svět klnulo, hovoří slovensky, ač není Slovák. Shluky vulgárních výrazů částečně ztrácejí svůj význam, částečně se fetěží a vytvářejí zdání myšlenky. Metafyzika.

Jedním z hrdinů je osmahlý poustevník, který se v podivné oblasti zabydlel a má také co moudrého říct. Pak jsou tu dvě mladé ženy, z nichž jedna hledá psa. Vymyslí pro ten účel složitý plán. Pes je občas viděn, jak se veze na lodi. Metafyzika...

Poustevník hledá kohouty na potrubí, jímž je průmyslově použitá krajina protkaná, spolu s hledáčkou psa je uvolňuje a chystá potopu. Ta jediná tento chmurné viděný kraj zachrání. Tak jak si to přeje sdruzení Moře klidu, jehož cíle jsou v jedné ze scén představeny nedůvěřivě hledícím domorodcům.

Je to obskurní filmový zážitek. A přece nakonec člověku nějak nejde z hlavy. Metafyzika!

Vítězná série. Vystavené práce letošního vítěze Martina Lukáče.

FOTO GALERIE KRITIKŮ

tila jeho práci slovy: „Umělec dospěl ke svému malířsky virtuóznímu výrazu koncentrovaným hledáním. Mísí reálné objekty se zastupnými obrazy, jejichž propojením vytváří nové prostorové a významové pojetí obrazu.“

Dalšími vysoce hodnocenými jsou absolvent AVU Pavel Příkaský (3. cena) a Tomáš Predka. Na výstavě se Predka prezentuje sérií obrazů, mapující vzpomínky na cyklistický Závod míru. Jeho obrazy připomínají mozaiku postřehů a dojmů z cest. Tuto sérii Tomáš Predka poprvé vystavil vloni ve vídeňské galerii New Joerg.

Cenu sympatie diváků získala Markéta Jáchimová, absolventka ateliéru sochy na VŠUP, která studovala u Kurta Gebauera a Dominika Langa. Návštěvníci výstavy ocenili její obrazy s představeným rámem, které jsou osvětlené zářivkami. Autorka si pohrává s funkcí obrazu a vybízí diváka, aby přemýšlel nad jeho klasickým pojetím. Můžeme ho obrátit naruby a vytvořit obraz a sochu zároveň? A je to ještě obraz, nebo už socha?

Jak vnímají současnou malbu a její přesahy, pohovoří finalisté soutěže v rámci besedy, která se koná 11. února v 16 hodin v Galerii kritiků v Praze.